

JAK

Jord

Arbejde

Kapital

Bladet

Det økonomiske
system under
nedsmeltning

Martha Petersen, side 4

Vore
landsbyer og
landområder

side 12-20

Deltag i
JAK Danmarks
åbne seminar

lørdag/søndag d. 29. og 30.
oktober 2016
Søstrup Slot og Kloster, Gjernild
på Djursland

JAK *Bladet*

Medlemsblad for JAK Danmark

Det er JAK Danmarks formål gennem oplysning at rejse en bevægelse for gennemførelse af folkets menneskelige og økonomiske frigørelse – samt arbejde for oprettelse af praktiske funktioner til gennemførelse af dette formål.

Landsforeningens adresse er:

Herningvej 37, 8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
www.jakdanmark.dk
E-mail: landsforeningen@jak.dk
Kontortid:
Mandag, tirsdag og onsdag kl. 10.00 – 13.00
Torsdag kl. 14.00 – 17.30

Ansvarshavende redaktør:

Lis Poulsen

Redaktionsudvalg:

Lis Poulsen. Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk
Uffe Madsen. Tlf. 40 36 31 75
E-mail: UffeMadsen@mail.tele.dk
Niels Erik Bach Boesen. Tlf. 20 23 63 47
E-mail: neb@bachboesen.dk
Martha Petersen. Tlf. 86 81 16 11
E-mail: mmp@folkesparekassen.dk
Eloneh Klit Malm, Tlf. 20 58 50 24
E-mail: klitmalm@yahoo.dk
Jens Thordal-Christensen. Tlf. 24 64 92 04
E-mail: kunst@jens-thordal.dk

Henvendelse til Landsforeningens ledelse:

Eloneh Gaia Klit Malm, formand
Valmuevej 4, 8362 Hinnerup
Tlf. 20 58 50 24
E-mail: klitmalm@yahoo.dk

Chresten Heesgård Ibsen
Hvedbjergvej 92, 8220 Brabrand
Tlf. 31 65 01 89
E-mail: chib@chib.dk

Kurt Poulsen, næstformand
Husumvej 5, 8600 Silkeborg
Tlf. 22 38 16 35
E-mail: kurtpoulsen47@gmail.com

Lasse Fonager Hansen
Markskellet 53, 8340 Malling
Tlf. 27 21 78 53
E-mail: lafonager@gmail.com

Suppleanter:
Marianne Laursen, Constantiavej 15, 8586 Ørum Djurs
Jens Thordal-Christensen, Vestergade 12, 8444 Balle

Udpeget af pengeinstitutterne:
Bo Nielsen, JAK Andelskassen Østervraa

I N D H O L D

- 3 Bevidsthed forpligter
Af Eloneh Gaia Klit Malm
- 4 Det økonomiske system under nedsmeltning
Af Martha Petersen
- 7 Deltag i JAKs åbne seminar 29.-30. oktober 2016
Husk tilmelding
- 10 Det kan være, du skal kigge dig om efter en anden bankrådgiver!
Af Chresten Heesgård Ibsen
- 12 Landsbyerne i Danmark
Af Uffe Madsen
- 14 Gentænk landsbyen
- 16 Liv på landet – igen
Af Niels Erik Boesen
- 18 Der er tændt et lys på Djursland
Af Marianne Laursen
- 20 Landsbyudvikling i Sverige
Af Uffe Madsen
- 21 Succesfuld virksomhedsdrift opnås med kvinder i bestyrelsen
Af Annette Søgaard Schmidt
- 22 JAK Fonden, årsberetning og regnskab 2015
Af Uffe Madsen
- 23 Mindeord
Af Erik Kaysen
- 24 Almende – motor for en samfundsændring
Af Eloneh Gaia Klit Malm

Forside foto fra Blakgårdens
Kundebonde fællesskab

inanoiaet i de enkelte artikler
udtrykker ikke nødvendigvis
Landsforeningen JAKs holdning.
Henvendelse ang. medlemskab,
abonnement, artikler og annoncer:

JAK Bladet
Redaktør
Lis Poulsen, Husumvej 5,
8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk

Bevidsthed forpligter

Af Eloneh Gaia Klit Malm, formand i JAK Danmark

Hvis ikke det var så pokkers forpligtende, at være bevidst, ville alting være meget nemmere, og man kunne læne sig tilbage i vanen og blive inden for komfortzonens trygge afgrænsning.

Men jo mere bevidst jeg bliver om, at samfundet på nogle punkter er bygget på strukturer, som ikke tjener os særlig godt længere, og jo mere påtrængende det ser ud til at være, at få skabt nogle nye måder, ja så er jeg forpligtet til at gøre mit til at ændre det.

I tidernes løb, siden 1931, har mange mennesker været en del af JAK, og man fornemmer at langt størstedelen, hvis ikke alle, har været bevidste om, at noget kunne være anderledes, og de har været drevet af en pligtfølelse overfor både de nære relationer og samfundet. De har utrætteligt arbejdet for at sprede viden om, at samfundets økonomi godt kan håndteres på en måde, så det foregår ligeværdigt og til alles gavn. De har lavet prototyper på forskellige systemer, hvor nogle har fungeret i kort tid, og andre stadig har sin berettigelse.

Viden om, at den måde der tænkes økonomi på i dag, ikke er gavnlig for vores fællesskab på samfundet Jorden, kræver, at der ligesom hos de gamle JAK'ere skrides til

handling. Én person kan måske ikke flytte så meget, men vi er ikke længere kun én person eller én forening. Vi er rigtig mange, som vil "op på næste level", og som gerne vil være med til at skabe, det som tjener os alle.

Det er mange "fluffy" ord - det er bare svært at være konkret, når man ved, at det der skal skabes, vil opstå skridt for skridt uden en traditionel byggeplan. Det bedste vi kan gøre er, at samles om emner vi finder væsentligt og invitere mennesker ind med mange forskellige tilgange til verden, så vi sammen kan opfinde de nye måder.

Og netop fordi vi ønsker at skabe en økonomi til det fælles bedste, har vi i JAK Danmark besluttet at afholde et åbent seminar "Fremtidens Økonomi", for økonomiske nybyggere, selvbyggere og fremtidsudforskere. Vi har inviteret nogle mennesker, som vi mener kan hjælpe med at sætte perspektiv på vores nuværende og fremtidige økonomiske tankesæt. Datoen og programmet kan du se andetsteds i bladet.

Med de bedste ønsker for vores allesammens fremtidige økonomi.

FØLG JAK DANMARK PÅ:

Facebook: [jakdanmark](https://www.facebook.com/jakdanmark)

Twitter: [@jakdanmark](https://twitter.com/jakdanmark)

web: www.jakdanmark.dk

JAKs nyhedsbrev

Det økonomiske system under nedsmeltning

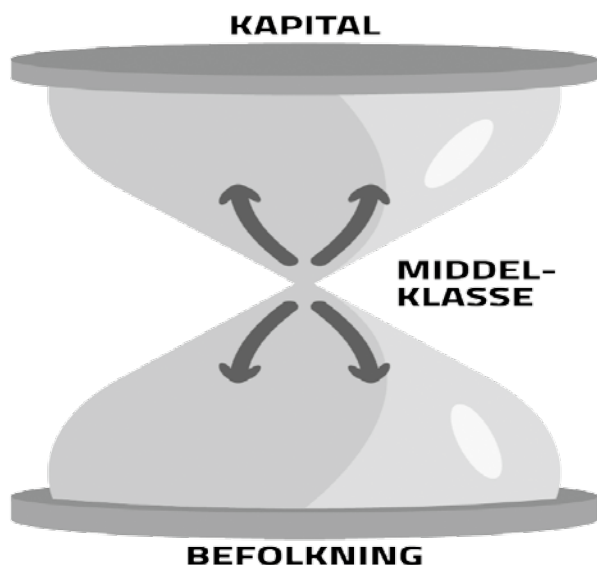
Af Martha Petersen, direktør i Folkesparekassen

”Vor tids største udfordring er, at kapitalen koncentrereres mere og mere hos nogle få i toppen af samfundet, mens der bliver flere og flere mennesker i bunden”

Obama, præsident i USA

Det økonomiske system i den vestlige verden er udfordret. Der er et konstant behov for vækst på grund af stigende krav om afkast til stigende kapitalkoncentrationer i toppen af samfundet. Det er stillet overfor, at der er flere og flere i bunden, der ikke har tiltrækkelig økonomisk mulighed for at købe de varer og skabe den omsætning, der leder til den nødvendige vækst. Middelklassen i midten bliver samtidig mindre og mindre. Fænomenet går under betegnelsen timeglasproblemet.

TIMEGLASPROBLEMET

Afkast krav

Den traditionelle økonomiske tænkning er, at der skal være afkast på kapital. Det kan være i form af renter, men det kan også være kursgevinster og aktieudbytter. Disse afkast skal dels dække ”afsavn” i den periode, pengene er lånt ud, dels skal de dække den risiko, der måtte være for, at man ikke får sine penge tilbage. Udsigten til rente og afkast får kapital til at flyde mellem dem, der har penge i overskud, til dem der har brug for at låne. På den korte bane giver det ganske god mening og kan også være med til at sætte ting i gang. Desværre er der en bagside af medaljen. Det handler om rentes-rente-effekt og afkast af afkast.

Hvis man låner 100 kr. ud til 10 % i rente, får man 110 kr. tilbage. Herefter kan man låne 110 kr. og få 121 kr. tilbage. Næste gang får man 133 kr. tilbage. Der er altså en sneboldeffekt. Det fører til, at dem, der har kapital, ”automatisk” bliver rigere og rigere. Samtidig sker det med stigende hastighed.

Såfremt pengene skal bevare deres værdi, skal der skabes realværdi ikke alene for de 100 kr., men også for de 33 kr. Rentes-rente-effekten betyder, at der skal løbes stærkere og stærkere der, hvor der skabes realværdier.

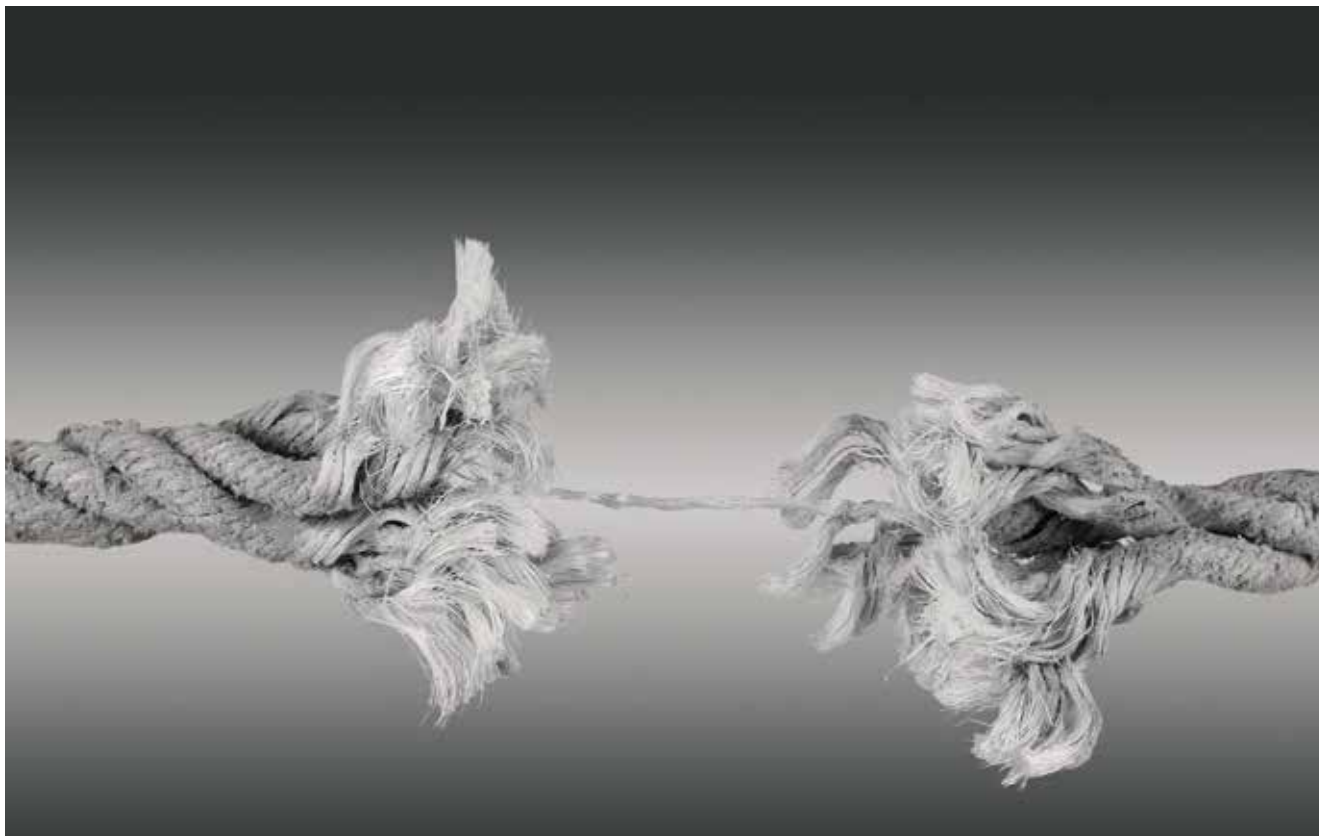
Spekulation er forskud på fremtidens afkast. Det kan være gearede investeringer, men det kan også være noget så simpelt som aktier, der bliver handlet til en højere kurs end virksomheden reelt har egenkapital til. Det vil sige til en pris, der er højere end de værdier, der rent faktisk er skabt. Det sker i forventning om, at virksomheden også fremover vil tjene penge.

Stiger kursen, stiger kravet til virksomhedens indtjening samtidig.

Skabelse af realværdi

Det er afgørende for vores økonomiske system, at vi har tillid til pengenes værdi. Hvis 100 kr. skal være 100 kr. værd, skal der være skabt realværdier for 100 kr. Ellers ville man bare kunne trykke en pengeseddel og sige, at den gjaldt for 100 kr. Der er i vores bevidsthed altså lighed mellem penge og skabte realværdier.

Realværdier skabes ved, at der produceres varer og tjenesteydelser, og at disse omsættes. Varer, der ikke omsættes, skaber ingen realværdi. For at opnå størst mulig omsætning, skal pris og/eller kvalitet være attraktiv og bedre end konkurrentens. Det presser virksomhederne i forhold til at være effektive og innovative. Det er fint et stykke hen ad vejen, for det sikrer også fremskridt. Men når presset konstant bliver hårdere og hårdere, knækker filmen. Det er det, vi har været vidne til i sidste del af det 20-ende århundrede, og som er blevet endnu mere udtalt her i det

21-ende århundrede. Krav til stadig øget indtjening har store konsekvenser både for miljøet og i forhold til fordeling af de værdier, der skabes i samfundet.

Miljøproblemerne

Der er mindre plads til bæredygtige produktionsmetoder, når afkastkravet bliver for højt. Der er samtidig en tendens til at animere til en "køb og smid væk kultur" blandt forbrugerne. Begge dele presser miljøet med forurening og forbrug af råstoffer. De forebyggende indsatser for miljøet, der foretages nogle steder, forslår ikke ret meget. Dels må det konstateres, at bæredygtighed kan gradbøjes. Men som det væsentligste, er der fortsat et massivt pres for kontinuerlig skabelse af stadig mere og mere realværdi.

Timeglasproblemet

For at producere billigt muligt, er virksomhederne presset til at skære i arbejdskraften. Dem, der er tilbage, løber hurtigere og hurtigere.

Det har ført til, at stress er en af de mest udbredte lidelser i den vestlige verden. Det handler dog mindre om økonomi og mere om, hvad det er for et samfund, vi mennesker rent faktisk ønsker, og hvad der kendetegner det gode liv.

I forhold til det økonomiske system er udfordringen, at der er flere og flere, der står uden arbejde. Selvom arbejdsløsheden i Danmark pt. er meget lav, ændrer det ikke på, at arbejdsløshedsprocenten er høj og støt stigende i den vestlige verden. Især befolkningen i USA og mange sydeuropæiske lande er hårdt ramt. Mennesker uden arbejde har lavere forbrugsmuligheder. Hvis der ikke er

forbrugere, der køber de varer, der produceres, kan der ikke skabes omsætning og dermed ikke realværdi. Det betyder, at virksomhederne må foretage yderligere tiltag for at kunne afsætte til den del af befolkningen, der fortsat har købekraft. Det fører til endnu flere effektiviseringer og dermed endnu flere afskedigelser og endnu flere i bunden af samfundet. Den enkelte virksomhed ser i den forbindelse på egen bundlinje og håber, at de varer, der bliver solgt, er netop denne virksomheds varer. Men samlet set er resultatet overproduktion, manglende omsætning og dermed manglende vækst. Det er en negativ spiral.

Kapitalkoncentrationer er uproduktiv ophobning af realværdi

Manglende efterspørgsel efter varer hindrer ikke, at stigende kapitalkoncentrationer fortsat kræver tilsvarende stigende afkast. Der flyttes dermed mere og mere realværdi og dermed mere og mere købekraft fra den produktive del af befolkningen til kapitalkoncentrationerne. I forhold til skabelse af vækst ender hovedparten af den kapital eller de penge, der opsamles her, som kapitalmæssig dødvægt. Det er kun en lille del af de penge, der er i kapitalkoncentrationerne, der reelt investeres aktivt tilbage i virksomhederne, så disse efterfølgende kan øge deres produktivitet. Størsteparten kan bedst betegnes, som en uproduktiv ophobning af realværdi.

Størstedelen går til investering i aktiver, der ikke bidrager til skabelse af realværdi. Det er blandt andet investering i aktier på børsen. Det tilfører i sig selv ikke mere kapital til virksomhederne, når nogen køber aktier på børsen.

Det er alene et væddemål mellem køber og sælger om, hvor meget en konkret virksomhed kan tjene i fremtiden. Hvis der er rigelig kapital, der skal placeres, betyder udbud og efterspørgsel, at aktiekurserne stiger. De sidste 3 – 4 år har vi været vidne til, at aktiekurserne er mere end fordoblet. Man kan godt stille spørgsmålstegn ved, om virksomhedernes indtjeningsevne også er blevet fordoblet. Under alle omstændigheder lægger det pres på virksomhederne, at de nu skal leve op til en forventning om en øget indtjening, så de kan betale mere i udbytte.

Derudover er der investeret i udlejningsejendomme ud fra samme tænkning om et fremtidigt afkast eller en værdistigning. Det har presset priserne voldsomt op på ejendomme i de store byer i stort set hele den vestlige verden. Priserne er blevet så høje, at almindelige mennesker flere steder slet ikke har råd til at bo der. De almindelige mennesker, der trods alt har en indkomst, der er så høj, at de har råd til at bo i en stor by, får lov til at betale for det. Denne betaling havner direkte ned i lommen på dem, der sælger eller ejer ejendommene. Det vil sige kapitalkoncentrationerne.

Problemet er, at investeringer i ejendomme og aktier i ingen eller kun begrænset omfang bidrager til skabelse af øget omsætning og realværdi. Der kan allerhøjest være behov for lidt renovation af en udlejningsejendom. Det kan aflønne en tømrer og en VVS-installatør, der på den måde får noget købekraft, der kan omsættes til forbrug og dermed skabe ny realværdi. Men det vil ofte være meget beskedent i forhold til det beløb, der er investeret i ejendommen.

Benzin på bålet

For at forsøge at skabe vækst i samfundet har regeringerne og centralbankerne oven på Finanskrisen sendt 100-vis af milliarder i omløb. Disse penge er for 95 %'s vedkommende endt i kapitalkoncentrationerne. De mange nye

penge har skullet placeres igen med henblik på afkast. Det er en væsentlig årsag til aktie- og ejendomsmarkedernes himmelflugt. Redningspakkerne har derfor, stik imod hensigten, primært været benzin på bålet i forhold til den igangværende negative spiral og nedsmeltning af økonomien.

Ingen vækst i vor tid

Samlet kan det konkluderes, at der flyttes flere og flere af de skabte realværdier ud af det almindelige samfund, hvor der kan skabes omsætning og realvækst. Realværdierne flyttes over i kapitalkoncentrationer og placeres videre i "døde" aktiver som bl.a. aktier og ejendomme, der ikke bidrager til øget vækst og velstand.

Flytningen betyder også, at der bliver mindre og mindre tilbage til dem, der skal stå for det forbrug, der skal skabe realvækst fremover. Problemet er selvforstærkende og accelererende.

Det synes derfor usandsynligt, at vi i vor tid – med det nuværende økonomiske system - igen vil se øget vækst.

Det er overvejende sandsynligt, at vi i stedet vil se en nedsmeltning og et sammenbrud af det økonomiske system, som vi har kendt det igennem de sidste 150 år og specielt de sidste 50 år. Det kan ske ved et massivt folkeligt opgør, ved en ny økonomisk krise af hidtil usete dimensioner eller noget helt tredje.

Det folkelige opgør

Heldigvis er det folkelige opgør i gang. Det er ikke et samlet koordineret opgør, men en massiv bevidstheds- og holdningsændring, hvor den enkelte træffer et bevidst valg om at gøre noget, der reducerer kapitalkoncentrationernes magt og indflydelse. Det sker ved alt fra deleøkonomi, genbrug, andels- og foreningstanke, køb af biodynamiske varer og bevidst forbrugsadfærd i det hele taget. Det handler også om valg af samarbejdspartnere, der arbejder for, at de skabte værdier forbliver der, hvor de er skabt i stedet for at gå til kapitalkoncentrationer.

Deltag i JAK Danmarks åbne seminar

Fremtidens Økonomi

lørdag/søndag d. 29. og 30. oktober 2016
Sostrup Slot og Kloster, Gjerrild på Djursland

Ønsker du at være med til at fornemme fremtidens økonomiske systemer med et åbent sind, kan du deltage på seminaret, det er altså ikke kun for medlemmer af JAK Danmark.

Pris kr. 500,00 inkl. mad og overnatning i 4 sengs lejlighed (2 værelser). Der er tillæg for eneværelse.

Der er begrænset deltagerantal (først til mølle). Så skal du være med til at samskabe, skal du være hurtig med at tilmelde dig.

Se program på næste side

Tilmelding:

Til Lis Poulsen på sekretariatet:
landsforeningen@jak.dk
eller tlf. 24 98 86 81
hurtigst muligt og senest
21. oktober 2016.

Husk at informere om du ønsker vegetarmad, og evt. navn på den du ønsker at dele værelse med.

Du er først endelig tilmeldt, når du har indbetalt kr. 500,00 på konto 9860 8601700280

Program for JAK seminariet

LØRDAG

Morgenkaffe fra kl 9.45

- 10.00 Velkomst v. JAK Danmark
10.15 **Alternativ økonomisk tænkning**
v. **Josephine Fock**, Alternativet
10.50 **Fremtidens økonomi fra en åndsvidenskabelig vinkel**
v. **Jens Thordal-Christensen**, JAK Danmark
11.10 Kort pause
11.15 **Det økonomiske system og timeglasproblemet**
v. **Martha Petersen**, Folkesparekassen
11.45 **Spirende bevægelser komplementær valuta**
v. **Doris Elisabeth Fischer**, Betal med Djurs
12.00 **Fremtidens økonomi**
v. **Jesper Bo Jensen**, Fremtidsforsker
13.00 Frokost
14.00 **Bæredygtig økonomi – fra ego-system til øko-system**
v. **Michael Stubberup**
15.00 **Sufidans** - frigørelse af vores økonomiske tankesæt
v. **Pernille Overø**
16.00 **Hvad er det egentlig et økonomisk system skal kunne til det fælles bedste**
Spørgsmål til eftertanke + dialog i grupper faciliteret af
bl.a. **Michael Stubberup**
18.30 Aftensmad
20.00 Pop-uplæg (korte inspirationer 10-15 min)
Komme tilstede – øvelse
New circle movement
v. **Johan Tino**, Tinkuy Kbh.
Crowded house – rentefri crowdfinsiering
v. **Chresten Ibsen**, JAK Danmark og Fair Bidragssats
Gode Penge
v. **Rasmus Hougaard Nielsen**, formand Gode Penge
Fremtidens fællesejede landbrug
v. **Martin Bech**, Almende
og måske flere...

Resten af aftenen hygge, samtaler og hvad vi nu lige finder på.

SØNDAG

- 10.00 Fællesang med Søren Fribo i Maria Hjerter Klosterkirke
11.00 Open space – Økonomisk samskabelse inspireret af lørdagens snakke
13.00 Afslutning v. JAK Danmark og sandwich

Nogle af dem du kan møde på JAK Danmarks seminar "Fremtidens økonomi"

Michael Stubberup, cand.mag, forfatter og leder af SYNerGAIA.

Teori U og bæredygtig økonomi: U-processen er en invitation til fordybelse, når der skal ske noget andet end der plejer. En bevægelse fra ego-opmærksomhed til øko-opmærksomhed. Transformations-rummet er bunden af Uet, hvor den enkeltes højeste potentiale møder det fællesskabet har brug for - hvor det personlige ansvar og medansvaret for helheden bliver to sider af samme sag.

Martha Petersen, Direktør Folkesparekassen

Det økonomiske system i den vestlige verden er udfordret. Der er et konstant behov for vækst på grund af stigende krav om afkast til hastigt voksende kapitalkoncentrationer i toppen af samfundet. Det er stillet overfor at der bliver flere og flere i bunden, der ikke har tilstrækkelig økonomisk mulighed for at købe de varer og skabe den omsætning, der leder den nødvendige vækst.

Jesper Bo Jensen, Fremtidsforsker

Vi ser disruption i den finansielle sektor, bitcoins og andre søger gennem seniorage at tjene penge på digitale penge. Store aktører er på vej ind i digitale penge. Hvordan virker crowdfunding på finansielt udlån? Er deleøkonomi et reelt alternativ, og er der faktisk tale om at dele? Hvordan ser rigdomsudviklingen ud og hvad betyder det for rente og afkast af kapital i fremtiden bla. med baggrund i Thomas Piketty's studier.

Doris Elisabeth Fischer, Forkvinde for foreningen "Betal med Djurs"

Det gik i 2013 op for mig, hvilket system vi er underlagt, hvordan renter og især renters rente påvirker vores samfund, vores jord og hele jordklodens befolkning. Jeg så, hvor blind jeg har været i forhold til penge og vores pengesystem. Siden har jeg ikke kunnet slippe temaet. Et af mine mål er at informere og skabe større bevidsthed om økonomi og vores pengesystem. Et andet er at skabe komplementære valuta, der hvor jeg bor på Djursland. I vores forening har vi det forgangne år arbejdet på at skabe Djurs og sætte dem i omløb.

Pernille Overø, danser Worlddance og muskier Cengiz Cevik

Sufidans er en hvirvlende dans, hvor danseren drejer, snurrer, hvirvler rundt om sig selv. Den første sufidanser, sufimesteren Rumi Mavlana fra Tyrkiet skriver et sted " ...at danse er at give slip på sin sjæl, så den kan flyve op og møde det Guddommelige.."

Danser Pernille Overø vil guide i det at hvirvle, trin for trin som et afsæt for nye tanker om økonomi og fordeling af jordens goder. Gennem dansen forbinder vi os med det vi er, og de potentialer vi rummer.

Josephine Fock, Økonomi- og finansordfører for Alternativet

Alternativet vil vende den nuværende tænkning på hovedet og ændre præmisserne for, hvordan vi taler om og tænker økonomi. Økonomien bør være et middel til at opnå et bæredygtigt samfund, men ikke desto mindre er det kontroversielt at handle derefter i et samfund, hvor økonomisk vækst er et mål i sig selv.

Jens Thordal-Christensen, kunstner og komplementær behandler

Et af fællestrækkene inden for åndsvidenskaben er, at samfundsopdelingen kan sammenlignes med menneskekroppen. Tankerne, følelserne og selve eksistensen skal have ligelig plads. Fremtidens samfund vil i højre grad være lejret i denne realitet. Det vil enten komme ud fra en forædling af bevidstheden eller påtvunget af ydre omstændigheder. Kroppens funktioner kan fortælle os noget om økonomi.

Vil du også være med til at ændre det økonomiske system, kan du støtte foreningens arbejde ved at tilmelde dig på www.jak.dk

»Det kan være, du skal kigge dig om efter en anden bankrådgiver!« *Af Chresten Heesgård Ibsen*

Helle Nielsen

Helle Nielsen fik det glatte lag og 'tilbud' på renter til 17 %, da hun ville låne til en uddannelse. Med Folkesparekassens årskroner fik hun i stedet et lån til 3,5 % af Jørgen Lysdal

»De er fuldstændig ligeglade med mig. De gider ikke bruge tid på mig,« husker 40-årige Helle Nielsen, som er enlig mor med to børn og i dag bor i Børkop i et lejet hus.

Hendes daværende rådgiver, som plejede at ringe med nye låneforslag næsten hver anden uge, da hun var husejer, ændrede stil og sagde en dag - direkte henvendt til Helle: »Det kan være, du skal kigge dig om, efter en anden bankrådgiver!«

Rente: 17 procent!

I dag er Helle skiftet fra Danske Bank til Folkesparekassen.

Dråben blev, da hun i en periode på dagpenge begyndte at drømme om mere uddannelse. Hun havde set sig varm på en uddannelse som NLP Business practitioner, men kurset kostede 33.000 kroner.

»Jeg spurgte i Danske Bank, om jeg kunne låne pengene. De sagde, at det kunne jeg godt, men det ville koste 17 procent i rente,« fortæller Helle Nielsen, som godt kunne regne ud, at det ville tage mange år og kroner at komme ud af den gæld.

Årskroner til 3,5 %

Hun kontaktede en god ven, som kendte JAK Danmark og Folkesparekassens årskroner. Han satte hende i kontakt med Jørgen Lysdal, som netop havde overskud af årskroner. Med Jørgens årskroner kunne Helle låne det samme beløb - men kun betale administrationsomkostningerne (3,5 %) for lånet.

Dybt taknemmelig

I dag arbejder hun som specialpædagog på Bramdrup Skole Specialcenter med unge, som ikke er klar til at blive inkluderet. Selv følte hun sig i høj grad ekskluderet af det gode selskab i Danske Bank og tog med glæde imod tilbuddet om at skifte til Folkesparekassen og låne årskronerne af Jørgen Lysdal.

»Det var fuldstændig fantastisk, at det er muligt. Jeg blev bare dybt taknemmelig og rørt. Jeg har aldrig hørt om det før, men jeg synes, det er helt vildt,« siger Helle om årskronerne.

I gang med uddannelsen

Hun var nødt til at skifte pengeinstitut og er nu kunde i Folkesparekassen i Aarhus. Om 14 dage går hun i gang med uddannelsen og årskronerne - ja, dem vil hun anbefale til dem hun kender:

»Der må sidde mange flere mennesker, som kunne gøre brug af det her,« understreger Helle, som - når hun engang kommer i en anden økonomisk situation, gerne kunne forestille sig at låne årskroner ud på samme måde, som Jørgen gjorde det.

Jørgen Lysdal

Man kan godt gøre en indsats uden at skulle have noget igen

For Jørgen Lysdal i Hørning lå det lige for, at låne sine årskroner ud.

»I 1962 kom en ven til mig, da jeg skulle bygge hus i Herning. Han sad i JAK, og broren ville gerne låne mig 40.000 kroner til mit byggelån i form af årskroner,« fortæller Jørgen Lysdal.

Han er gift med Ingeborg, og sammen bor de i Hørning.

I februar fik han brev fra Folkesparekassen med en opgørelse over, hvor mange årskroner, han havde til gode i sparekassen. Derfor kontaktede han et bestyrelsesmedlem i JAK Danmark for at høre, om de kendte nogen, der kunne have gavn af nogle årskroner.

Lån til uddannelse

Det gjorde de. Helle Nielsen i Børkop stod netop i en umulig situation med sin egen bank, der 'tilbød' et lån på 17 procent. Helle lånte Jørgens årskroner og kan derfor i dag komme i gang med den uddannelse hun havde drømt om.

»Jeg bliver glad indvendigt af, at jeg kan hjælpe nogle,« forklarer Jørgen Lysdal, og Ingeborg nikker ved køkkenbordet:

»Det kan jeg garantere, at det er rigtigt« slår hun fast.

JAK og FDF

Holdningen til at hjælpe andre har Jørgen fra sin onkel, Sigurd Lysdal, som boede i Randbøldal og var en ivrig JAK'er. Og så fra FDF:

»FDF havde et motto engang. Det lød: 'Ikke drille, men hjælpe'. Man kan godt gøre en indsats uden at skulle have noget for det,« mener Jørgen Lysdal.

FAKTA Om årskroner:

JAK Danmark har siden stiftelsen i 1931 arbejdet for et samfund uden rente og uden spekulation. Ét af de mange tiltag, som JAK Danmark og de tilknyttede pengeinstitutter har lanceret blev til systemet med årskroner. Årskroner er adgang til lån med lav rente, hvor eneste udgift går til administration af lånet. Når en kunde indlåner 1000 kroner uden rente, så opsparer kunden mulighed for at låne 1000 kroner til lav rente. Muligheden kan også foræres væk til familie eller venner, og på den måde sikrer årskronerne, at pengene kan komme i omløb dér, hvor der er brug for dem.

Rigtig mange kunder i Folkesparekassen og JAK Andelskassen Østervrå har årskroner til gode ligesom Jørgen Lysdal. Udfordringen er at finde lånere til de mange penge, og selv om der ikke er fortjeneste at hente på årskronerne, så vil Folkesparekassen faktisk gerne låne pengene ud:

»Det er en del af Folkesparekassens grundlag, at kundernes opsparede årskroner kommer ud af arbejde i form af billige lån. Det er til glæde for kunderne og gavn for samfundet, at der sættes gang i gode projekter,« fortæller Martha Petersen, direktør i Folkesparekassen.

Landsbyerne i Danmark

Af Uffe Madsen

Betegnelsen "udkantsområde" er sjældent positivt ment og dækker ofte over en nedladende holdning til de områder af vores kongerige, der ligger langt fra større byer, og som er præget af ringe økonomisk aktivitet og færre beskæftigelsesmuligheder end i resten af landet.

Danmarks yderområder skranter. Arbejdspladser er der få eller ingen af. I de små landsbyer er der efterhånden ingen offentlige institutioner som børnehaver, ældrecentre, skoler og videregående uddannelse, ligesom butikker og banker er lukket.

Udviklingen er selvforstærkende og resultatet er, at de unge flytter til byer med mulighed for uddannelse og arbejde.

Landbruget, som er hovederhvervet i yderområderne er under en kraftig strukturændring, hvor de mindre brug bliver opkøbt af større gårde, hvorved der kan opnås en mere rationel drift med mulighed for overskud i bedriften. Den finansielle krise har skubbet til denne udvikling og har bl.a. medført, at unge mennesker i dag ikke har mulighed for at starte som selvstændige landmænd. Investeringerne er blevet for store, og der kan ikke fremskaffes tilstrækkelig finansiering i banker og realkreditinstitutter.

På beboelsesejendomme i yderområderne er der en faldende efterspørgsel, og dermed faldende priser. Banker og andre långivere er medvirkende til at øge problemet. Selv om en familie har økonomisk baggrund for at købe et hus, kan det være vanskeligt at fremskaffe den nødvendige finansiering, idet bankerne frygter, at muligheden for et senere salg af ejendommen til samme pris ikke er mulig.

Udviklingen i udkantskommunerne har en selvforstærkende virkning. Skatteindtægterne er vigende og til gengæld stiger udbetalingerne til sociale udgifter og overførselsindkomster. Kommunernes økonomi bliver presset og det økonomiske råderum til at skabe interessante projekter og service for borgerne mindskes. Politisk har der ikke været interesse for at tilføre midler til områderne og derigennem standse udviklingen – antal stemmer i disse områder berettiger tilsyneladende ikke til at få den nødvendige politiske fokus.

Set i et historisk perspektiv har de områder, som vi i dag anser for Danmarks yderområder, spillet en særdeles vigtig rolle for landets udvikling.

Vi skal tilbage til sidste halvdel af 1800-tallet, hvor landet var i stor krise som følge af den tabte krig til Tyskland i 1864 og de deraf tabte landområder i det sydlige Jylland samt Slesvig og Holsten. Vi havde mistet Norge, og

den vigtige handel med Vestindien, Afrika og Asien var reduceret væsentligt. Landet var i stor krise, men samtidig blev denne tid starten på en gylden periode, hvor landet var præget af en økonomisk og åndelig udvikling. Denne udvikling havde i stort omfang sit udspring i landområderne med folkehøjskolerne og andelsbevægelsen, som blev båret op af stavnsbåndets ophævelse, Danmarks Riges Grundlov fra 1849 og en stigende demokratisk bevidsthed.

Højskolerne havde til formål at genrejse den danske nationale følelse og højne elevernes almene viden og dannelse. Eleverne kom fortrinsvist fra landbobefolkningen og et højskoleophold blev en naturlig del af den personlige udvikling for mange unge mennesker. Det

var mere end indlæring – det var en åbning af elevernes øjne for samfundets forhold og det demokrati, som skulle udvikles.

Sidst i 1800-tallet oprettede de mindre landbrug og husmandsbrug lokale andelsmejerier, hvor den producerede mælk blev indleveret og forarbejdet. Mejerierne sørgede derefter for salg af produkterne til aftagere i ind- og udland, og denne form for fælles produktion højnede kvaliteten på produkterne væsentligt. Senere blev også fælles indkøb af varer til landbrug og private behov organiseret som andelsselskaber – de såkaldte brugsforeninger, og endelig blev også slagterier etableret på andelsbasis. Produktionen og handel gennem andelsselskaberne bevirkede, at dansk landbrug opnåede et forspring, som blev fastholdt helt op til 1960'erne.

Andelsselskaberne var også en del af den demokratiske udvikling i landområderne, idet udgangspunktet var, at alle leverandører skulle have lige stor bestemmelse og indflydelse – uanset hvor meget der blev leveret til andels-selskabet. Man talte om "én mand – én stemme", hvilket stadig er gældende i andelsselskaber.

Samtidig med opblomstringen i landområderne sidst i 1800-tallet, begyndte flytningen fra land til by. Danmark var på vej til at blive et industriland, og virksomhederne blev fortrinsvist placeret i byerne, hvor der var arbejdskraft. Infrastrukturen blev kraftigt udbygget med jernbaner, og dette sammen med byggeri i byerne medvirkede til en økonomisk vækst som ikke var set før.

Det kulturelle liv i landsbyerne blev understøttet af lokale forsamlingshuse, hvor man samledes om fester og begivenheder, og hvor man gennem foreninger afholdt foredrag og underholdning. Forsamlingshusene var datidens samlingssted og kulturhuse.

I de godt 100 år, der er gået siden denne opblomstring i landdistrikterne, er der sket en rivende udvikling. Flytningen fra land til by er taget til, og at køre gennem mindre byer i yderområderne kan i dag være en trist affære med mange salgsskilte på ejendommene, og også mange huse, der bærer præg af misligholdelse.

Samtidig ser vi også, at nogle byer i yderområderne blomstrer og udvikler sig. Det skyldes ikke kommunale og offentlige initiativer, men udelukkende, at beboerne tager udviklingen i egen hånd og selv tager ansvar for forbedringerne. Ofte er det enkelte ildsjæle, som sætter skub i udviklingen, der f.eks. kan bestå af oprettelse af privat børnepasning, private småskoler, fælles indkøb af dagligvarer og forskellige aktiviteter i det lokale forsamlingshus.

Lokalt initiativ og opbakning er nødvendig, men når den er til stede, kan støtte og økonomisk tilskud fra kommuner og regioner være med til at understøtte en positiv udvikling.

Gentænk Landsbyen

"Gentænk Landsbyen" er et strategisk projekt i Aarhus 2017 Europæisk Kulturhovedstad. Kommuner i Region Midtjylland er gået sammen med Kulturhovedstaden om at udvikle projektet "Gentænk Landsbyen".

Formål

Projektets overordnede formål er at GENTÆNKE landsbyen, så den bevares som en del af den danske kulturarv og også fremover er en del af den danske samfundsstruktur.

Kernen i projektet er at belyse landsbyernes udviklingsmuligheder og de muligheder, der ligger i forskellige typer af netværksdannelse og gentænkning.

Projektet tager sit udgangspunkt i landsbyens egne styrker og egne måder at udvikle og gentænke livet i landsbyen på. Hver landsby har eget område, der har potentiale for udvikling.

"Gentænk Landsbyen" skal støtte landsbyerne i at være proaktive over for de problematikker, landdistrikterne står overfor. Projektet skal herudover være en håndsækning til de landsbyer, der ønsker at styre udviklingen i deres lokalområde, men blot mangler det sidste skub og inspiration.

Med "Gentænk Landsbyen" sættes der fokus på initiativ, netværksdannelse og branding. For at nå denne målsætning er det nødvendigt, at de landsbyer, der deltager i projektet overvejer, hvilket ståsted og udviklingspotentiale landsbyen har, herunder:

- Hvad er landsbyens rolle og funktion for de personer, der bor i landsbyen?
- Hvad kendetegner landsbyen – og hvad skal kendetegne den i morgen?
- Hvad skal der til, for at landsbyboerne oplever trivsel, også selv om der ikke nødvendigvis er forretninger, skole og forsamlingshus?

Landsbyens ståsted, geografiske placering og tilgang

til landsbylivet har betydning for, hvilken strategi en landsby kan vælge for at udvikle sig. Kommunerne og andre offentlige institutioner kan facilitere og stille rammerne for projekt "Gentænk Landsbyen" til rådighed, men handsken skal tages op af landsbyerne, og det skal være dem, der giver projektet det egentlige indhold.

Baggrund

For mange er bosætning i landsbyerne et tilvalg ud fra ønsket om at være tættere på naturen, på naboen eller noget helt tredje, og såvel kommunalpolitisk som landspolitisk er der et ønske om at bevare livet i landdistrikterne. Mediernes og politikernes fokus på landdistrikterne har i overvejende grad omhandlet "udkanten" og de problemstillinger landsbyerne står overfor. På den baggrund har billedet af den uddøende landsby brændt stærkere igen end de undersøgelser, der viser en generel tilfredshed med at bo i landdistrikterne, og historierne om de landsbyer, som enten ikke har oplevet et problem eller hvor man faktisk har formået at vende udviklingen og sikre et stabilt indbyggerantal eller endda en stigning.

"Gentænk Landsbyen" vil fokusere på mulighederne og effekten af kendskab til hinandens succeser og samarbejde på tværs. Projektet begrænser sig ikke til landsbyen, men kan også inkludere et landdistrikt, et landområde eller et lokalsamfund. Betegnelsen landsby skal forstås bredt, og kan fx indbefatte lokalområder og bydele, som selv opfatter sig som en landsby eller lokalsamfund.

Spredt ud over landkortet (indenlands og udenlands) ligger der masser af gode historier og inspiration om landsbyer, der blomstrer på baggrund af sammenhold, særlige kunstoplevelser, lokale erhvervsindsatser, bæredygtighed og anden tematisering og "imagepleje". Hertil kommer,

at netværk – såvel lokalt mellem nabolandsbyer, som regionalt eller globalt – meget vel kan være en vigtig trædesten for landsbyerne. Kendskab til, hvad man gør andre steder kan også være med til, at man får øjnene op for samarbejdsmulighederne med nabolandsbyen. Det lokale netværk kan give en større brugerflade til lokale initiativer og fordele ressourcetrækket mellem flere. De regionale eller globale netværk kan danne grundlag for inspiration, eksponering og interessefællesskab og udvikling.

"Gentænk Landsbyen" er et strategisk projekt, og Aarhus 2017 arbejder med en promovning af projekterne i 2017, med henblik på, at projekterne vil kunne fortsætte efter 2017. Det er vigtigt at præcisere, at "Gentænk Landsbyen" arbejder med et perspektiv, der strækker sig efter 2017.

Udviklingsperspektiver i 2014-2017

I 2014-2017 bliver "Gentænk Landsbyen" udfoldet i Region Midtjylland, Danmark, Norden og Europa, gennem udviklingsprojekter i landsbyerne. Det er meningen, at landsbyen skal kunne eksperimentere med forskellige elementer og tematikker. En forudsætning er dog, at projekter eller aktiviteter, der sættes i gang inden for rammerne af "Gentænk Landsbyen" – og modtager økonomisk støtte på baggrund heraf – skal afrapportere den udvikling projektet har medført. Hvad kom man fra i 2013 og hvad står man med i 2017?

I 2017 vil alle erfaringerne blive samlet som en vidensbase. De positive og vellykkede projekter, som er gennemført i landsbyerne vil være inspiration til andre landsbyer. Tilknytningen til Aarhus2017 begrænser ikke tidsrummet for udviklingsprojekter. Det er derfor ikke en forudsætning, at alle projekterne vil kunne nå at blive færdige til 2017.

Tiltag, der kan styrke det europæiske perspektiv

"Gentænk Landsbyen" har siden 2014 afholdt et årligt landsbytræf, hvor de forskellige landsbyprojekter præsenteres og debatteres, og hvor der er oplæg fra ind- og udland. I kulturhovedstadsåret 2017 vil landsbytræffet blive afholdt i Favrskov Kommune som en international landsbyfestival. Festivalen skal samle aktørerne i hele regionen og de europæiske netværkspartnere, og med baggrund i de gennemførte projekter inspirere til fortsat udvikling af landsbyen.

Konkrete projekter, der arbejdes med i "Gentænk Landsbyen"

På nuværende tidspunkt er det besluttet at arbejde videre med følgende konkrete projekter:

1. Landsbyklynger

Etablering af landsbyklynger handler om at udvikle tættere samarbejde mellem landsbyer, enten ud fra naboskab eller ud fra interessefællesskab. Typen af fællesskab er op til de enkelte klynger. Det kan tage udgangspunkt i en bedre eller koordineret udnyttelse af forsamlingshusene, bedre formidling af lokale arrangementer, fælles arbejde med at genfinde egne og fælles kendetegn mv.

2. Projekter med fokus på samskabelse

Gentænk Landsbyen arbejder med samskabelse i form af borgerdeltagelse, hvor borgerne deltager i politikformuleringen og prioritering af ressourcerne. Tanken er, at borgerdeltagelsen skaber større medejerskab til de lokale indsatser og måske inspirerer en større skare til at være en aktiv del af lokalsamfundet.

3. Bæredygtighed

Hvordan ser en moderne, bæredygtig landsby ud? Hvilken udformning kunne et landsby-bofællesskab for unge eller ældre have? Hvordan kunne en landsby få en ny, fælles udnyttelse af eksisterende ressourcer – fx spillepladser?

4. Spillesteder i landsbyerne

Netværk mellem små spillesteder på landet. Netværket kan bruges som erfagruppe og / eller være en mulighed for at lave en koncertrække for musikerne.

5. Gentænk Forsamlingshuset

Med udgangspunkt i forsamlingshusets oprindelse som formidler af kultur og folkeoplysning er der etableret samarbejde med Aarhus Universitet om streaming af foredrag fra Naturvidenskab. Deltagelse og logistik koordineres direkte mellem forsamlingshus og universitetet. Der arbejdes på at udvide konceptet, så foredrag fra andre fagområder kan tilbydes.

Liv på landet – igen

Siden industrialiseringen rigtig fik fart på, er der sket en voldsom vandring fra land mod by. Spørgsmålet er, om denne udvikling kan fortsætte. Byerne i verden bliver større og større, imens bliver landsbrugsområderne lagt øde med kæmpestore monokulturer varetaget af få landmænd, der driver en produktion på industrialiseringens betingelser med store mængder kunstgødning, ukrudt- svampe og insektbekæmpelsesmidler. Her i Danmark også meget ensidigt lagt an på animalsk produktion.

Af Niels Erik Boesen

Sceneriet med de op til 50 millioner indbyggere i verdens store byer set op imod det store øde monokulturlandbrug er et meget sårbart system. Fødevarerproduktionen bliver varetaget af nogle få. I Danmark kender de fleste allerede til, at vore marker bliver større og større. Kornmarker, majsmarker, sennepsmarker, græsmarker til ensilage. Ingen levende hegn, ingen små markveje at gå en tur i. Dyrene kommer ikke på græs. 80 % af arealerne bruges til animalsk produktion. Hvor er diversiteten henne?

Sårbarheden ligger i at dyrke og fragte så meget mad ind i byerne til flere og flere mennesker. Infrastrukturen og forbruget af resourcer har været med til at forringe fødevarernes kvalitet. Tendensen er lige nu at frembringe luksusprodukter til en meget høj pris, også økologiske. Som modvægt til denne udvikling opstår fødevarerfællesskaber, der indkøber og distribuerer fødevarerne mere kollektivt og ansvarsbevidst. Der bliver ledt efter nye og bedre modeller.

Alt udvikler sig fra et stade til et andet; det er vores vilkår. Intet forbliver statisk. Ny viden og menneskes trang til udvikling giver nye muligheder. Hvilke muligheder har vi for at vende udviklingen?

Jeg var en af dem der i begyndelsen af 70'erne troede, at inden mange år ville Danmark blive et foregangsland, med stor udvikling af økologiske produkter, og liv på landet igen. Dengang var livet ikke helt taget ud af landbrugskulturen og landsbysamfundet. Der er sket meget med hensyn til økologisk produktion siden dengang.

Alligevel er udviklingen mod stor centralisering taget til. Den gamle landkultur findes næppe mere.

Mange tror, at den helt store landvinding med hensyn til at øge landbrugsproduktionen opstod samtidig med kunstgødningen. Man blev i stand til at binde luftens kvælstof i kunstgødning og behandle mineraler kemisk, så planter fik tilført næringsstoffer så at sige udenom jordens liv. Det er også en kendsgerning, men langt mere betydningsfuld var det, at man i slutningen af 1800 tallet lærte at fremavle kløvergræs frø og pløje de gamle marker om, og så kvælstofsamlende bælgplanter i sædskiftet. Det var den helt store revolution, der mangedoblede udbytterne.

Der skete en bevidsthedsudvikling og sammenhold mellem mennesker i de sidste årtier af 1800 tallet med folkehøjskolerne og andelsbevægelsens opståen. (Se Uffe Madsens artikel på side 12).

Det er den udvikling og viden, der nu i vore dage bliver videreudviklet og intensiveret igennem bl.a. biodynamisk og økologisk jordbrug. Begrebet "vitalitet" er meget aktuelt lige i denne tid, hvor ph-D. Jens-Otto Andersen, lige har udgivet en bog om Vitalitet i det levende. Den hedder "Vitalitet – fra muld til mave". Han slår til lyd for, at vi lever med en videnskab, der reducerer alting til allerede kendte begreber i stedet for at forstå verden mere holistisk og derigennem lære, at vi er en del af en langt mere mangfoldig verden, hvor alt står i et frugtbart forhold til hinanden .

"Jeg synes, at man på den her måde giver grønsagerne deres værdi tilbage. Og her taler jeg netop ikke om pengeværdi. En gulerod har en værdi som gulerod, fordi den kan ernære mennesker og dyr."

Janus Sølvsten

Interessen for den levende natur kan danne kultur og sammenhold. Skrøbeligheden i vores landbrugsproduktion kan resultere i nødvendighed for forandring. Uden det skal lyde alt for katastrofagtigt, må vi se i øjnene, at vi lever i en tid, hvor vi må skære ned på vores CO₂ udledninger i atmosfæren, lære at genbruge vores ressourcer, lære at skære ned på vores materielle behov og satse på andre værdier. Men interessen for det levende skal opstå som en kreativ kunstnerisk kraft, hvor vi bliver bedre til at stå sammen socialt. Har man een gang prøvet at udforme og arbejde med et gartneri med en mangearartet produktion sammen med andre, ved man hvor spændende og intensivt det er. En af mine lærere, nu afdøde Arne Klingenberg fra Rudolf Steiner samfundet i Järna Sverige har ofte udtalt:

"Ikke alle mennesker kan gribe de klassiske kunstneriske discipliner, men at udøve den skabende disciplin at dyrke jorden ligger dybt i os alle".

Arne Klingenberg var med til at udbrede små dyrkningsprojekter mellem husblokke i socialt byggeri Sverige – med stor succes og bevågenhed fra det poliske system.

Spørgsmålet er, om vi ikke også lige nu har en mulighed for at vække interessen og den kunstneriske impuls til at arbejde med det levende i dagens Danmark.

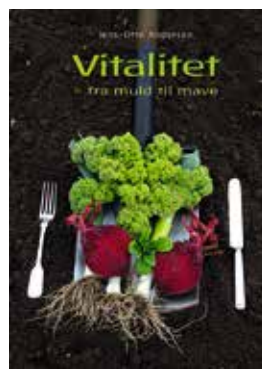
Ved Sminge udenfor Silkeborg er der lige begyndt et jordbrug, der medinddrager forbrugere i dyrkning og afsætning. Konceptet hedder KundeBonde og er her dannet af Janus Sølvsten, der driver gården "Blakgården". Den består i at en kreds af forbrugere (ca. 100), der beslutter hvad landmanden skal dyrke og til hvilken pris. Forbrugerne indbetaler så det beløb, der skal til for at realisere denne dyrkning, og de må høste, hvad de har behov for det næste år. Afsætningen sker dels ved høst på gården, dels fra køletrailere, der bliver kørt ind til byen tættere ved forbrugerne. Alle der er med i ordningen tager – uden kontrol – hvad de har brug for. Blakgården er et sam-

lingspunkt for dem, der slutter op omkring konceptet og mødes ved høst, planlægning, høstfester mm.

Måske kunne vi skabe mere liv i vore yderområder ved at integrere flygtninge i dyrkning af grønsager omkring vore landsbyer. Det kræver ildsjæle, der med stor kraft og viden kan inspirere og sætte det i gang. Jævnført med udsagnet om, at vi alle har den skabende impuls til at arbejde med det levende, vil det kunne vække overlevelsesimpulsen hos mennesker i nød. Men vi må gøre det attraktivt ved at se samspillet med vore forladte landsbyer, der på denne måde kunne få liv og udvikling.

Læs mere om Blakgården på www.blakgaarden.dk

Læs mere om Jens-Otto Andersens bog "Vitalitet – fra muld til mave" på www.vitalitet.org
Bogen kan også bestilles på hjemmesiden

Der er tændt et lys på Djursland

Af Marianne Laursen

I juli måned blev der, over en uge, eksperimenteret med et komplementært betalingsmiddel på Djursland. Det skete i en lukket kreds af ca. 20 deltagende, hovedsageligt innovative handlende. Overskuddet gik til et naturprojekt iværksat af Ørnbjerg Møllelaug, som har gjort et fremragende stykke arbejde med at skabe et smukt natur- og kultursted for lokale og turister.

Projektet startede midt på Djursland hos Land.Skab, der er et kollektiv for unge igangsættere, der eksperimenterer med økologisk landbrug. En uge efter afsluttede vi på Ebeltoft gårdbryggeri. Begge steder var der ivrig og begejstret debat om verdens tilstand, økonomi og bæredygtighed.

Denne samværdsform var det hele værd og måske det vigtigste i det at arbejde med et komplementært betalingsmiddel.

Marianne Laursen (bestyrelses medlem i Betalmeddjurs) beretter skarpt fra ugen

Det der har slået mig allermost, er den absolut overvejende velvilje, der har været fra alle de mennesker, vi har talt med, og som på den ene eller anden måde har stiftet

bekendtskab med vores arbejde med at få indført komplementært betalingsmidlet DJURS her på vores skønne Djursland.

Der har været personer, der udviste tvivl og skepsis, men kun indtil de blev sat ind i, hvad koncept DJURS egentlig er. Det kan være let at gå at forestille sig, hvad det kunne være - bl.a. at nogle få personer omkring DJURS, skulle sidde og "skumme fløden" rent økonomisk - hvis man ikke helt er klar over, hvad ideen går ud på. Sådan som det jo er i stort set alle andre sammenhænge og relationer. Først når vi går fra ikke-viden til viden, kan vi forholde os klart til tingene. Mange nye enkle personer og selvstændigt erhvervsdrivende har udtrykt, at de bestemt deltager ved næste DjursEvent.

At så mange unge mennesker udviste og udviser glæde og begejstring er en fornøjelse og bringer håb for kommende nye og mere retfærdige pengesystemer!

En anden gennemgående følelse jeg under hele forløbet har oplevet er, at vi rent faktisk i vores lokalområde (Djursland) på sigt, i høj grad kan blive hinandens eksistenssikring! Og vel at mærke - og som et ekstra stort plus - ved hver især, at beskæftige os med det, som vi er allerbedst til og allermost ønsker at beskæftige os med. Hvad der følger i kølvandet af dette samarbejde, så som netværk, nærhed i relationen til medborgere og dermed følelsen af at høre til, kan ingen være i tvivl om, er godt for et menneske.

“Rudolf Steiner beskrev i 1917 et nyt menneskebillede, som impuls og grundlag for en ny økonomisk, politisk og social handling. Den sociale tredeling kalder han de tanker omkring en nyordning af politik og samfund. Denne impuls har adskillige mennesker med mange forskellige erhverv grebet og omsat til f.eks. det vi i dag kender som CSA (Community Supported agriculture), men også f.eks. de mange eksempler på dannelse af komplementær mønter verden over, tanker omkring basisindkomst m.v.” Citat fra artikel “Fra markedsøkonomi til symbiotisk økonomi” af Martin Beck/Almende - JAK bladet nr. 2 - april 16.

Ikke at forstå, at det vi arbejder med i DJURS er en tro kopi af Steiners ide, men det er i denne hans ide, han udtaler, at vi, når vi arbejder sammen i lokalområder, kan blive hinandens økonomiske eksistenssikring et godt stykke hen ad vejen - og hvem ved, måske hele vejen.

Det er for mig en varm, tryk, kærlig og livsbekræftende tanke og følelse, som jeg kun fortsat kan støtte op om og arbejde for og samtidig opfordre alle i andre herude på Djursland til at gøre det samme.

I det helt nære, oplevede jeg selv i løbet af ugen vores

DjursEvent fandt sted, at komme langt tættere på mine i forvejen gode naboer. Vi købte af hinandens grøntsager og hjemmelavede lækkerier, byttede ting og sager med hinanden og fik udvekslet ideer om mangt og meget.

Event med DJURS som komplementært betalingsmiddel, der fandt sted fra den 9.-16. juli 2016 kan kun siges at have været en succes.

Nu skal der for alvor tages kontakt til det politiske system, så vi kan komme rigtigt i gang.

Interesserede kan gå ind på hjemmesiden www.betalmeddjurs.dk og følge de tiltag gruppen arbejder med. Tre af de overordnede mål er følgende:

1. Vi vil i efteråret give flere foredrag på hele Djursland i forsamlingshuse og medborgerhuse.
2. Der skal klar interesse fra en bredere gruppe på Djursland (handelsstandsforeninger, erhvervsdrivende, handlende), hvis forsøget skal videreudvikles.
3. En klar kommunikation med myndigheder ang. lovgivningen til indførsel af et lokalt betalingsmiddel.

Landsbyudvikling i Sverige *Af Uffe Madsen*

Fastholdelse af aktivitet i lokalområderne er ikke en udfordring alene i Danmark – også i Sverige gøres der store anstrengelser for at undgå tilbagegang i yderområderne. Som følge af landets store areal i forhold til indbyggerantal, kan man her tale om yderområder, som ligger meget isoleret fra hinanden.

I Sverige er der oprettet en landsorganisation ved navn "Hela Sverige ska leva", som er en paraply for omkring 5.000 lokale udviklingsgrupper, som findes rundt om i landet. Grupperne har forskellige navne, men fælles for dem alle er, at de består af mennesker, der er gået sammen og bestemt sig for at forme sin bygds eller sit nærområdes fremtid. Ofte

findes en lokal udviklingsgruppe i landsbyen eller i små samfund, men de findes også i større byer. En lokal udviklingsgruppe arbejder med det, som er vigtigt for mennesker i netop den pågældende landsby. Det kan være at overtage skolen, bygge et vindkraft værk, arbejde med lokal turisme eller støtte erhvervsvirksomheder i landsbyen.

"Hela Sverige ska leva" er en medlemsorganisation for disse grupper, og har til opgave at give råd og støtte til gruppernes arbejde. Det er også en organisation, som påvirker i form af at løfte de spørgsmål, som er betydningsfulde for landsbyernes indbyggere.

Økonomi

Organisationen er afhængig af medlemsafgifter, sponsering og fremfor alt støtte fra staten for at virksomheden kan fungere. Det årlige tilskud fra regeringen ligger for tiden på omkring 15 mill. s.kr.

Arbejdsområder

"Hela Sverige ska leva" arbejder løbende med mange forskellige opgaver ud fra et helhedsperspektiv på, hvad der er nødvendigt for at hele Sverige skal kunne leve. Her er nogle eksempler på, hvad der gøres indenfor forskellige områder:

Demokrati

Der arbejdes løbende med at finde nye former for at skabe indflydelse på lokalt niveau, hvilket handler om at tage initiativ til udvikling af landsbyen. Det indebærer, at landsbyens indbyggere sammen beslutter, hvad der skal gøres i landsbyen, og hvordan det skal gøres. Ofte munder det ud i en lokal udviklingsplan som har til formål at forankre målsætningen og arbejdsopgaverne bliver synlige.

Økonomi og erhvervs- virksomheder

Lokal økonomi handler om at få pengene til at cirkulere i et lokalt kredsløb, således at indtægterne bliver i lokalsamfundet og kan generere arbejdspladser og indkomster i landsbyen, hvilket er en vigtig del af et bæredygtigt samfund.

Internationalt

Organisationen arbejder hele tiden med udvikling af interna-

tionalt samarbejde. Dels for at sprede de gode ideer, som udvikles i Sverige, men mest for at opsamle, hvad der sker rundt omkring i verden om lokalsamfund. Gennem de europæiske netværk er organisationen også med til at påvirke EU's politik for lokalsamfund.

Ligestilling

Lige ret og lige værdi for alle mennesker samt lige ret til indflydelse er noget, som organisationen har fokuseret på i mange år. Gennem dette fokus kommer der flere dimensioner ind i det lokale arbejde med bedre resultater til følge.

Kommunikation

Der arbejdes på bedst mulig kommunikation til omverdenen, bl.a. gennem internetforbindelse, hvilket er en forudsætning for at fastholde beboerne lokalt.

Kultur og uddannelse

Gennem kulturen får vi oplevelser og lærer nye ting. Gennem den digitale udvikling kan kulturen fra de store metropoler hentes hjem til det lokale forsamlingshus. Modsat er der også fokus på at fastholde områdets specielle håndværk og kunst, og udvikle det til lokal virksomhed.

Miljø

Organisationens store satsning på miljø og bæredygtighed sker gennem "Omstilling Sverige", men der arbejdes også med emner som vindkraft, miljøvenlig transport og kulturlandskab.

Service

At der findes både privat og offentlig service for landsbyens indbyggere er ikke bare en nødvendighed, men også en rettighed. Tidens ændringer indebærer, at der løbende skal tænkes nyt og findes nye veje. Det sker bl.a. gennem samarbejde med offentlige og lokale

Succesfuld virksomhedsdrift opnås med kvinder i bestyrelsen

Af Annette Søgaard Schmidt, selvstændig konsulent

Det er kompetencerne og ikke kønnet, der skal være afgørende, når bestyrelsesposter besættes. Men hvad nu hvis kompetencerne rent genetisk og energimæssigt er vidt forskellige for kvinder og mænd og altså relateret til kønnet. Så giver det rigtig god mening

at forestille sig en bestyrelse må bestå af både kvinder og mænd, hvis virksomheden eller organisationen skal performe, gøre en forskel og tjene penge i en verden – som består af kvinder og mænd.

Den maskuline og den feminine energi

Det feminine er i sin rene energi væren. Det er den energi, der altid er der uden noget andet formål end at være der. Det maskuline er i sin rene energi gøren. Den handler og er aktiv. Omskrevet handler det om feminin værekraft og maskulin handlekraft.

Vi har alle potentialet til at indeholde begge dele i lige mængde, men indtil vi får en større indsigt i os selv/større psykologisk modning, vil den rene maskuline energi for mange mennesker ofte være koblet til hankøn og den rene feminine energi være koblet til hunkøn.

Begge energier er lige vigtige, som et yin-yang tegn, der supplerer og forfiner hinanden. Og som fremfor alt sørger for balance.

Balance er et must for at drive virksomhed

- Den maskuline handlekraft og den feminine indlevelse skaber nøgternhed (købmandskab)
- Den maskuline tænsksomhed og den feminine følsomhed skaber fornuft (systemtænkning)
- Det maskuline mod og den feminine lydhørhed skaber klogskab (idéskabelse)
- Den maskuline kreativitet og den feminine intuition skaber visdom og helhed (sammenhængskraft)

Nøgternhed, fornuft, klogskab, visdom og helhed er ingredienser til opskriften for succes for virksomheder og organisationer.

Mangfoldighed giver de bedste løsninger

Umiddelbart søger mange at indgå i gruppe med nogen, man kender/ligner, idet man kan forledes til at tro, at man får storslåede løsninger, fordi man hurtigere kommer til enighed. Men det er faktisk mangfoldighed/diversiteten i en gruppe, der giver de bedste løsninger, da alle giver deres mening til kende og løsningen bliver en kombination af alles intelligens og talent. Mangfoldighed er ikke kun et spørgsmål om mænd/kvinder. Det er også alderssammensætning, kulturbaggrund, uddannelse, værdier og personlighed. De bedste løsninger bliver taget i en hvilende balance, og den opstår kun, når der er påvirkning af både den maskuline og feminine energi.

Feminin visdom angiver vejen til at udleve det fulde potentiale

Den feminine intuition leder til synkronicitet og flow og lytter altid efter hvad fremtiden kalder på. En gave i ethvert bestyrelseslokale, hvor strategiarbejdet netop handler om evnen til at se ind i fremtiden og udnytte potentialet. Et meget benyttet udtryk angiver "Culture eats strategy for breakfast", hvilket betyder at strategien aldrig bliver bedre end virksomhedskulturen. Tilknyttes den feminine visdom undgås omveje eller afveje og den samler gabet mellem virksomhedskultur og strategiarbejdet - fordi den feminine visdom kobler sig på organisationens sjæl/kultur.

Fremtidens succes handler ikke om mere, men om bedre

Om få år kan vi ikke længere rationalisere os ud af problemer eller røde tal på bundlinjen. Der vil ikke være flere udgifter eller menneskelig kapital, der kan reduceres. I stedet skal der sættes helt andre kompetencer i spil - vores hjerteenergi og dermed vores oprindelige talent og de indre ressourcer. I fremtiden vil det handle om at have noget på hjertet og gøre en forskel samtidig med at der skabes profit.

Ved at åbne op for vores hjerteenergi får vi direkte adgang til det intuitive felt. Det vise hjerte ved til enhver tid, hvad der er det bedste at gøre. For at åbne for hjerte-energien skal man bla. arbejde for en positiv samfundspåvirkning/impact og det mindset skal med ind i bestyrelseslokalet.

Det er kombinationen af feminine og maskuline energier, der skaber vækst, værdi og en bedre verden.

Træd ind i fremtiden allerede nu og få en kvinde med i bestyrelsen

Det er vigtigt, at ønsket om kompetencer i form af feminin visdom italesættes og efterspørges. Simplethen ved at der gives plads til denne kompetence i forbindelse med udvælgelse, og at kompetencen bliver efterspurgt og ikke afvist. Kvinder er fuldt ud bevidste om, hvorvidt de har direkte adgang til den feminine intuition, og i kombination med den rette erhvervsfaglige tyngde, vil de evner være essentielle for at sikre en succesfuld virksomhed i fremtiden. Der er mange kvinder, der kun/overvejende er i kontakt med den maskuline handlekraft og endnu ikke har adgang til den feminine intuition. Så det handler ikke om kvinder i bestyrelsen, men om den/de rette kvinder i bestyrelsen.

Annette Søgaard Schmidt, selvstændig konsulent
www.effect.dk

Professionel forretnings- og kulturudvikler med bevidst brug af feminin visdom

JAK Fonden *Af Uffe Madsen*

JAK Fonden blev stiftet i 1990 med det formål at yde støtte til Landsforeningen JAK. Hensigten var at modtage donationer fra medlemmer af JAK og kunder i JAK pengeinstitutterne samt andre interesserede personer, som ville sikre sig, at midlerne gik til det ønskede formål.

I 1998 blev Fondens formål udvidet til følgende formulering, som stadig er gældende:

Fondens formål er at virke for fremme af humanitet, tolerance og næstekærlighed i teori og praksis – såvel inden for som uden for Danmarks grænser.

Hensigten i den forbindelse er at give støtte til aktiviteter, der udbreder kendskabet til J.A.K.s ideologi (jord – arbejde – kapital) til fremme af økonomisk og åndelig frigørelse.

Siden Fondens start er der ydet donationer til Fonden på i alt 2,9 mill. kr., som er skænket af:

Jens Marinus Revsbech Sørensen	345.000	kr.
Landsforeningen JAKs fonde	99.000	kr.
Mindefond efter Ulla Jakobsen	400.000	kr.
Københavns Lokalkreds	250.000	kr.
Karen Møller, Knebel	45.000	kr.
Keld Hansen, Stenlille	1.638.000	kr.
Øvrige donationer	123.000	kr.
Donationer i alt	2.900.000	kr.

I regnskabsåret 2015 har Fonden modtaget en arv på 1,2 mill. kr. fra dødsboet efter Keld Hansen, Stenlille. Som følge af konkursen i Andelskassen JAK Slagelse, er Fondens andelsbeviser i 2015 nedskrevet med 454.000 kr. Der er ikke sket udbetalinger fra Fonden i 2015.

Fonden har siden starten ydet tilskud til Landsforeningen JAK på 221.000 kr., hvoraf langt den største del er anvendt til finansiering af "Bogen om JAK". Derudover er der ydet et tilskud på 25.000 kr. til "Projekt Bæredygtig Økonomi".

Fondens samlede formue er ifølge årsregnskabet for 2015 på 2.235.000 kr., der er placeret i obligationer, andelsgarantbeviser i JAK Pengeinstitutter samt indestående i pengeinstitutter.

Udover de indbetalte donationer, har en række personer overdraget rentefrie lånemuligheder i JAK pengeinstitutterne til Fonden. Disse lånemuligheder anvendes sammen med Fondens egen lånemulighed, der er optjent gennem garant- og andelsbeviserne, som rentefrie uddannelseslån til unge mennesker samt lån til de formål, som er anført i fundatsen.

Hvordan kan man donere midler til Fonden?

Der kan gives støtte til Fonden på mange måder - ikke nødvendigvis kun pengegaver. Hidtil er der bl.a. skænket Fonden et ubebygget jordstykke, en mønt- og smykke-samling samt andels-/garantbeviser i JAK pengeinstitutter. Især den sidstnævnte mulighed kan være særdeles interessant, idet en del ældre JAK kunder har mange andels-/garantbeviser i deres JAK pengeinstitut, hvilket kan skabe problemer for pengeinstituttet, hvis arvingerne ikke ønsker at beholde beviserne. For at undgå denne situation, kan nogle af beviserne skænktes til Fonden, der ikke vil kræve dem indløst, og dermed sikrer de såvel pengeinstituttet som de formål, der støttes af Fonden.

Derudover kan der overdrages rentefrie lånemuligheder i JAK pengeinstitutter, såfremt kontohaver ikke selv har behov for at gøre brug af lånemulighederne. Midlerne er i Fonden øremærket til lavt forrentede lån.

Bestyrelsens sammensætning

Den nuværende bestyrelse består af

Britha Brodersen, Ringe

Tonni Carlsen, Taars

Uffe Madsen, Silkeborg (formand)

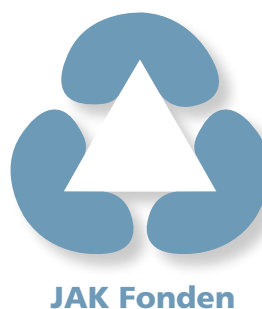
Eloneh Klit Malm, Hinnerup (udpeget af JAK Danmark)

Jakob Mikkelsen, Oksbøl

Kurt Poulsen, Silkeborg (udpeget af JAK Danmark)

De 4 bestyrelsesmedlemmer er selvsupplerende, og JAK Danmark udpeger de sidste to personer til bestyrelsen.

Alle bestyrelsesmedlemmer i Fonden tager meget gerne imod henvendelser, såfremt der måtte være spørgsmål eller lignende til Fondens arbejde. Telefonnumre og mailadresser kan findes under www.jak.dk, hvor yderligere oplysninger om fonden og dens formål kan findes.

JAK fonden

Årsregnskab 2015

Resultatopgørelse for	2015	2014
Modtagne bidrag	0	10
Renteindtægter	10.348	10
Øvrige indtægter	0	0
Indtægter i alt	10.348	20
Administrationsudgifter -	13.670	-12
Årets resultat før uddelinger	-3.322	8
Uddelinger	0	-16
Årets resultat før skat.	-3.322	-8
Skat af årets resultat	0	0
Årets resultat	-3.322	-8

Balance pr. 31. december	2015	2014
Aktiver		
Bankindestående	1.228.976	24
Obligationsbeholdning	331.188	344
Andels-/garantbeviser i J.A.K.-pengeinstitutter	683.000	1.137
Fast ejendom	0	0
Aktiver i alt	2.243.164	1.505
Passiver		
Bunden kapital	2.143.823	1.478
Disponibel kapital	91.091	19
Fondskapital i alt	2.234.914	1.497
Skyldige omkostninger	8.250	8
Passiver i alt	2.243.164	1.505

Dødsfald

I en alder af 88 år er Henry Nielsen Ebeltoft afdød ved døden. Helbredet har det sidste par år været skiftende. Efter en tur på sygehuset sov han stille ind i sit hjem 29. juli 2016. Han efterlader sig hustru og tre børn.

Henry Nielsen stammede fra Hobro egnen, hvor han også arbejdede ved landbruget. Han søgte nye udfordringer og tog til Frederikshavn, hvor han stod for arbejdet på en minkfarm for en fiskeskipper.

Herfra tog han til Ebeltoft egnen for at forpagte en minkfarm af Chr. Havmøller. Det var ved det bekendtskab Henry kom i kontakt med J.A.K., da Chr. Havmøller's familie var meget optaget af J.A.K. bevægelsen. Henry var en meget arbejdsom mand, han købte gård og opbyg-

gede en større minkfarm, da forholdene var for små på den forpagtede minkfarm. Henry glemte aldrig J.A.K., han deltog aktivt i årsmøder samt andre arrangementer, han nød en stærk diskussion.

I 1976 da der skulle oprettes en J.A.K. - Fælleskasse på Ebeltoft egnen, var Henry med på forreste række. Efter nogle få år kom Henry med i Fælleskassens bestyrelse, hvor han bidrog med sin store viden og var en god samarbejdspartner.

Som fritidsinteresse havde han racehøns, som han kom på udstillinger med, og høstede mange præmier. Brevduer interesserede han sig også for.

Gennem sine ældre år hjalp Henry til i Kirkens Korshærs genbrugsbutik i Ebeltoft, det var et arbejde der gav mening for ham.

Ære være Henry's minde
Erik Kaysen

Almende – motor for en samfundsændring

*Af Eloneh Gaia Klit Malm,
medudvikler af Almende*

Almende - et samfundsnyttigt landbrug, er opstået af en gruppe menneskers visioner, nogle økonomisk pressede landbrug og den helt rigtige timing. Almende kan gå hen og få signifikant betydning for, hvordan vi i fremtiden tænker landbrug og økonomi.

Almende består i dag af 3 landbrug, som for et par år siden var ejet på traditionel vis, af hver sin landmand – det for landmænd så vante og meget vigtige selveje. I dag er ejerskabet af jord og bygninger skilt fra driften. En fond ejer jorden og bygningerne, hvor landmændene nu kun ejer driften. Driftsselskabet betaler dermed en årlig leje for retten til at bruge den jord, der tidligere var ejet af dem selv.

Skulle det så være så meget anderledes, og hvordan kan det gøre en forskel samfundsmæssigt? Det kan det, fordi netop disse landmænd mentalt har formået, at afkoble deres behov for at eje jord og deres mål er, at den jord, som Almende dyrker skal være ejet af alle eller ingen. For dem giver det ikke længere mening, at enkeltpersoner kan eje jord, lige så lidt, som det ville give mening at enkeltmennesker kunne eje et stykke himmel.

Det som også er så særligt ved Almendefolkene er, at de har en indre forbundethed med hinanden, jorden og universet. De er rundet af Rudolf Steiner og behandler mennesker, jord og dyr med en sjældent set respekt. Det er netop denne respekt og uegennyttighed, som afspejles i Almendes visioner for, hvordan en speciel produktionsform kan skabe ekstremt sund jord og sunde fødevarer, som på sigt er helt uafhængig af brug af ressourcer udefra. I Almende har vi en prototype på et landbrug, som på sigt

sætter et positivt klimaaftryk. Et landbrug, som i stedet for at forbruge ressourcer og forurene jord, vand og luft, skaber sunde fødevarer og bidrager til mere liv i naturen.

Den første forudsætning for at dette kan lade sig gøre for Almende og i fremtiden for andre gode landmænd, er at de ikke længere presses økonomisk til at udbytte de ansatte, dyrene, jorden, naturen og ikke mindst sig selv på en kortsigtet og for samfundet meget usund måde. Det betyder, at der skal opbygges en konstruktion, der så vidt mulig tager gælds- og rentebyrden ud af driften, men som samtidig gør at landbrug som Almende er interessante, at have sine penge stående i.

Almende har kun taget det første skridt i den retning med opsplitningen af ejerskabet. Konstruktionen er endnu ikke optimalt, da AP Pensions jordfond kræver en høj pris for leje af jorden og bygningerne. Ligesom driftsselskabet indtil videre kun er ejet af de to landmænd, som tidligere var gårdejere.

Netop nu arbejder Almendes professionelle bestyrelse på, at finde den næste konstruktion for, hvordan Almende og jorden kan være ejet, så dyrkning af jord og fremstilling af sunde fødevarer bliver mest mulig afkoblet fra spekulation og profittænkning.

Når vi er i mål med det, vil man se et landbrug med overskud og menneskelige ressourcer til at udvikle sund landbrugsdrift. Man vil se et landbrug, som er et aktiv for lokalmiljøet, en spændende arbejdsplads og et læringscenter for både egnens børn og andre landmænd.

Hold øje med udviklingen på www.almende.dk. Der kommer måske en dag, hvor du kan blive medinvestor i fremtidens landbrug til det fælles bedste eller lave din egen version af et fællesejet landbrug, inspireret af Almende.

Forbrugsoverblik - så kan du nemmere følge med

Forbrugsoverblik er en ny funktion i både Netbank og i Mobilbank.

Med Forbrugsoverblik kan du nemt holde øje med dine udgifter, så du altid har styr på din privatøkonomi. Du kan følge dit forbrug på alle dine konti, eller dem du selv vælger.

Forbrugsoverblik samler alle dine betalinger i kategorier, så du på en overskuelig måde kan se, hvad dine penge går til. Samtidig får du vist en total over henholdsvis faste, øvrige og samlede udgifter i en periode, for eksempel den seneste måned. Du kan selv skifte eller tilføje kategori på de forskellige poster.

Er du
tilmeldt vores
nyhedsmail?

Få de aktuelle nyheder
direkte i din indbakke.
Tilmeld dig nu på
folkesparekassen.dk

Sikker kommunikation med din rådgiver

Med funktionen 'Skriv til os' kan du nu trygt sende beskeder til din rådgiver uden risiko for, at uvedkommende kigger med. Og din rådgiver kan skrive tilbage til dig - ligeså sikkert.

Med den nye funktion, som du finder både i Mobilbank og Netbank, kan du også vedlægge personlige papirer som for eksempel legitimation, årsopgørelser, budgetter mv.

'Skriv til os' fungerer i store træk som et almindeligt e-mail-system, men al dialog sker gennem en lukket og sikker kanal, som kun du og din rådgiver har adgang til. Vi gemmer korrespondancen, så du hele tiden har adgang til dine samtaler med os.

Læs
også:

- Halvårsregnskab - Høj aktivitet på boligmarkedet
- Hoved- og nøgletal
- Efterårets aktiviteter
- Feriehilsen fra pensionisterne
- Nemmere at bruge NemID

Halvårsregnskab - Høj aktivitet på boligmarkedet

af Martha Petersen, direktør

I første halvår har Folkesparekassen medvirket til finansiering af et rekordstort antal boliger. Det kan aflæses i vækst på udlån, en stigende saldo for garantier samt en uændret høj indtjening på gebyr- og provisionsindtægter. Resultatet er endvidere påvirket positivt af kursgevinster på obligationsbeholdningen. Resultat før skat er ved halvåret på 4.286 t.kr.

Generelt om sparekassens indtjening

Folkesparekassen har på grund af mange bolighandler haft en fremgang i udlån. Til trods herfor falder renteindtægterne. En af årsagerne hertil er, at Folkesparekassen i foråret besluttede at nedsætte renten på lavrentelån fra 4,5 % til 3,5 %. En anden forklaring er, at der fortsat er et nedadgående pres på udlånsrenterne som følge af konkurrencesituationen. Samlet set betyder det adgang til billigere finansiering for sparekassens kunder.

Det er ikke alene renteindtægterne fra udlån, der falder. Det samme gør sig gældende for renteindtægterne fra obligationsbeholdningen. At renterne fra obligationerne falder, skyldes det fortsat faldende renteniveau i samfundet. Det faldende renteniveau har dog samtidig haft den positive konsekvens, at kurserne på obligationsbeholdningen er steget, hvilket har givet en pæn kursgevinst.

Folkesparekassen varetager clearing af betalingstransaktioner på vegne af andre pengeinstitutter. Indgåelse af en tidsbegrænset aftale herom påvirker indtjeningen positivt.

Først på året besluttede Folkesparekassen at lukke Ebeltoft afdeling. Det har påvirket regnskabet med udgifter i forbindelse med fratrædelse af medarbejdere. Omkostningerne er også påvirket af øgede udgifter til IT.

Stigende boligpriser og lav ledighed betyder, at der er færre kunder, der kommer i økonomiske vanskeligheder. Derfor har Folkesparekassen fortsat et lavt niveau for nedskrivninger i første halvår 2016.

Driftsresultat

Halvårets resultat er på 4.286 t.kr. før skat mod 2.246 t.kr. i første halvår 2015. Ses på den primære drift, der er resultat før kursreguleringer og nedskrivninger, er denne på 3.070 t.kr. Det ligger 353

t.kr. over den primære drift for 1. halvår 2015, hvor denne udgjorde 2.717 t.kr.

Nettorenteindtægterne falder med 849 t.kr. fra 10.829 t.kr. til 9.980 t.kr. Faldet svarer til 7,8 %. Rente af udlån falder med 859 t.kr., mens rente af obligationsbeholdningen falder med 129 t.kr. Modsat er der også lavere renteudgifter til indlån. Disse er 148 t.kr. lavere.

Gebyr- og provisionsindtægter er med 6.938 t.kr. på et uændret niveau sammenlignet med 2015. 1. halvår 2015 var kendetegnet ved en historisk høj aktivitet med omlægning af realkredit-

lønreguleringer samt stigende afgift til staten i form af lønsumsafgift. Derudover er omkostningerne også påvirket af stigende omkostninger til IT. Årsagen hertil er den hastige digitale udvikling, et behov for øget effektivitet i arbejdsrutinerne samt fortsat øgede krav til myndighedsrapportering.

Folkesparekassen har i første halvår 2016 24,1 medarbejdere omregnet til fuldtidsansatte. I første halvår 2015 var der 25,7 medarbejdere. Resultat for første halvår er dermed opnået med halvanden medarbejder mindre. Halvårets nedskrivninger på udlån og

Der er godt gang i bolighandler, og Folkesparekassen har i første halvdel af 2016 været med til finansiering af et rekordstort antal boliger. Det har givet fremgang på udlån og fortsat høje gebyr- og provisionsindtægter.

lån for kunder. Dette har ikke gentaget sig i 2016. Til gengæld har der i første halvår været gennemført et rekordstort antal bolighandler. Samlet falder netto rente- og gebyrindtægter med 746 t.kr. fra 17.450 t.kr. til 16.704 t.kr. svarende til 4,3 %.

Kursreguleringerne udviser en gevinst på i alt 1.824 t.kr., der hovedsageligt vedrører urealiserede kursgevinster på obligationsbeholdningen. Andre driftsindtægter er 1.942 t.kr. højere i første halvår 2016 sammenlignet med første halvår 2015. Det skyldes i vid udstrækning administrationsvederlag i forbindelse med en tidsbegrænset aftale om clearing af betalingstransaktioner på vegne af et andet pengeinstitut.

Udgifter til personale og administration stiger fra 13.972 t.kr. til 15.256 t.kr., hvilket er en stigning på 1.284 t.kr. svarende til 9,2 %. Stigningen kan blandt andet henføres til fratrædelsesomkostninger, overenskomstmæssige

andre tilgodehavender er på 578 t.kr. mod 321 t.kr. i den første del af 2015.

Balance

Folkesparekassens balance stiger fra 700,8 mio.kr. ved udgangen af 2015 til 746,3 mio.kr. ved halvåret 2016. Det er en stigning på 45,5 mio.kr. svarende til 6,5 %. Udlånet stiger fra 317,9 mio.kr. til 325,9 mio.kr. i samme periode. Det er en stigning på 8,0 mio.kr. svarende til 2,5 %. Indlån stiger fra 531,4 mio.kr. til 567,2 mio.kr. ved halvåret. Det er en stigning på 35,8 mio.kr. svarende til 6,7 %.

Størstedelen af nye indskud fra kunder indsættes på rentefrie indlånskonti med opsparring af mulighed for lavrentelån. Det indlån Folkesparekassen ikke låner ud til kunder, placeres overvejende i obligationer med lav kursfølsomhed samt på en konto i Nationalbanken. Obligationsbeholdningen er steget fra 213,8 mio.kr. ultimo 2015 til 291,2 mio. kr. pr. 30. juni 2016. ■

Hoved- og nøgletal

Beløb i 1.000 kr.

Resultatopgørelse

	1. halvår 2016	1. halvår 2015
Netto rente og gebyrindtægter	16.704	17.450
Kursreguleringer	1.824	-112
Udgifter til personale og administration	15.256	13.972
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	578	321
Halvårets resultat (efter skat)	3.332	1.675

Balance

Udlån	325.888	309.294
Egenkapital	102.511	99.372
Aktiver i alt	746.303	702.327

Nøgletal

Solvensprocent	20,2	22,7
Kernekapitalprocent	20,2	22,7
Halvårets egenkapitalforrentning før skat	4,3	2,3
Halvårets egenkapitalforrentning efter skat	3,3	1,7
Indtjening pr. omkostningskrone	1,26	1,15
Renterisiko	2,8	2,4
Valutaposition	0,2	0,3
Udlån i forhold til indlån	58,0	62,4
Udlån i forhold til egenkapital	3,2	3,1
Halvårets udlånsvækst	2,5	-3,5
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	350,5	369,8
Summen af store engagementer	11,2	24,4
Halvårets nedskrivningsprocent	0,1	0,1
Akkumuleret nedskrivningsprocent	2	1,7

Egenkapital og solvens

Sparekassens egenkapital udgør 102,5 mio.kr. Det er en stigning på 3,4 mio.kr. i halvåret. Bag denne udvikling ligger en stigning i garantkapitalen på 0,1 mio.kr. samt overskud fra 1. halvår 2016, der efter afsat skat, udgør 3,3 mio.kr.

Solvensprocenten udgør 20,2 % pr. 30. juni 2016 mod 24,1 % ultimo 2015. Faldet skyldes blandt andet vækst i antal udstedte garantier samt en større obligationsbeholdning. Folkesparekassen skal mindst have en solvens på 10,1 %. Det betyder, at der en solvensmæssig overdækning på 10,1 procentpoint. Folkesparekassen er således et særdeles solidt og sikkert pengeinstitut for kunderne.

Kunder og garanter

Folkesparekassen har 8.743 kunder pr. 30. juni 2016. Det er en stigning i antal-

let af kunder på 159 siden årsskiftet. Antallet af garanter er 3.861 og i samme periode steget med 77.

Forventning til årets resultat opjusteres Ved årets begyndelse var det forventningen, at årets resultat før skat for 2016 ville andrage 2,3 mio.kr. Det oprindeligt budgetterede resultat for nettorente- og gebyrindtægter forventes at blive indfriet. Omkostningerne skønnes at ende med at ligge 1,1 mio.kr. over budgettet.

Kursreguleringer, udbytte og andre driftsindtægter ligger ved halvåret 4,0 mio.kr. over budgettet. Dette forudsættes at forblive uændret resten af året. Nedskrivningerne forudsættes at følge budgettet for året. Forventningen til resultat før skat for 2016 opjusteres på denne baggrund til 5,2 mio.kr. ■

Efterårets aktiviteter

Lørdag den 27. august arrangerede foreningen Omstilling Silkeborg for første gang Klimaets Dag. Det foregik i medborgerhuset Lunden i Silkeborg. Dagen igennem var der foredrag, workshops og events med bæredygtighed og grøn omstilling som det gennemgående tema. Derudover deltog en lang række lokale og/eller bæredygtige aktører med hver deres stand.

For fjerde år i træk deltog Folkesparekassens Aarhus-afdeling ved den traditionsrige studiemesse på Aarhus Universitet. Den løb af stablen de sidste tre dage i august, og omkring 20.000 håbefulde studerende kiggede forbi i messedagene.

Søndag den 11. september var en stor dag i Silkeborg, og en dag, som har været længe ventet af byens borgere og rigtig mange pendlere fra hele Midtjylland. Det var dagen, hvor det sidste stykke af Silkeborgmotorvejen mellem Aarhus og Herning blev åbnet.

Efter 3 dage med løb, cykelløb, events, aktiviteter, fest og underholdning, kulminerede søndagen med den officielle åbning ved Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik. Folkesparekassen deltog med en stand på festområdet.

Foto: Scanpix

Efterårets måske sidste arrangement er SMUK Silkeborg søndag den 9. oktober. Motionsløbet for kvinder, hvor vi er med som hovedsponsor for fjerde år i træk. Som noget nyt kan man i år løbe stafet.

Fik du også en uventet feriehilsen?

I september måned sendte vi postkort ud til en lang række kunder, som vi vurderede kunne have fordel af at få deres pensionsopsparing kigget igennem. Var du en af dem?

Vi har nu holdt de første møder, og der er allerede flere, der har fået foretaget ændringer i deres opsparing. Ændringer, som med sikkerhed vil komme dem til gode den dag, de skal på pension.

Men vi vil også gerne gennemgå dine pensionsordninger sammen med dig. Uanset om du har modtaget kortet eller ej. Et møde om pension med din rådgiver i Folkesparekassen er naturligvis både gratis og helt uforpligtende for dig.

Det skal først og fremmest være til en hjælp for dig og sikre, at din økonomi er skruet bedst muligt sammen, så du trygt kan gå din seniortid i møde. ■

Hej derhjemme i Danmark ☀
Håber I har det godt og at sensommervejret er til at holde ud. Hernede er livet fantastisk! Luften er 35, vandet 26 og pigen er 67 1/2. ♥
Kroppen føles ung igen og det er ikke svært at komme ud af sengen om morgenen. Den lokale mad og vinen, som vi får hernede, er virkelig dejlig. Så vi har besluttet os for at blive lidt længere. ☺
Heldigvis skal vi ikke bekymre os om økonomien, for vi har jo for længst fået styr på det med pensionen sammen med vores flinke rådgiver nede i Folkesparekassen. Sædan et møde kan jeg kun anbefale. Og så er det jo gratis ☺
Nu skal vi have frokost og bagefter hopper vi nok en tur i vandet igen, hvis vi gider. Hav det rigtig godt, og hils vores rådgiver. ☺
Hilsen fra de gamle ferietosser! ☺

UPS!

Folke Folkesen

Sparekassevej 11

9999 Pengeby

PS! Her er nummeret til Folkesparekassen. Synes I skal ringe ☺
86 81 16 11

Det bliver nemmere at bruge NemID

Artikel fra Pengenyt 2/2016

Fremover kan man nøjes med en adgangskode på fire cifre, når man bruger NemID. Det gør det lettere at bruge i forhold til i dag, hvor adgangskoden skal være på mindst seks tegn. Den nemmere brug vil især være en fordel for dem, der bruger NemID på mobilen.

"NemID er en meget sikker løsning, som danskerne bruger mere end 2 millioner gange om dagen i rigtig mange sammenhænge. Det er vigtigt for os, at brugervenligheden i NemID følger med, når danskerne mere og mere går over til at bruge smartphonen frem for computeren. Derfor har Nets udviklet en enklere løsning, som brugeren selv kan tilvælge. Den nye, enkle adgangskode på fire tal skal stadig bruges sammen med nøglekortet og giver samme gode sikkerhed som i dag", siger Niels Gotfredsen, der er Senior Vice President og ansvarlig for NemID i Nets.

Foto: Nets

Alle NemID-brugere kan nu skifte til en 4-cifret adgangskode på www.nemid.nu via selvbetjening.

Her vælger brugeren selv de 4 tal, og så gælder den nye kode alle steder, man bruger NemID. Ønsker man at skifte tilbage til en adgangskode som den, man bruger i dag på minimum seks tegn (tal og bogstaver), kan man altid vælge at gøre det på samme måde.

I Folkesparekassen vil vi i løbet af efteråret spørge vores NemID-brugere, om de ønsker at skifte til den nye adgangskode på fire tal, eller om de foretrækker at beholde deres gamle adgangskode.

Det sker, når de logger på netbank.

Ring til os

Silkeborg: 86 81 16 11
Aarhus: 86 13 51 00
Odense: 66 11 22 31

kommunikation
 og ord omtale
 er redigering
 skrivearbejde
 interview intern
 i ord ekstern
 rma magasiner
 tysk facebook
 anding design
 tale blogging
 youtube viral
 markedsføring
 semeddelelser
 urnalist web
 kommunikation
 storytelling
 sesstrategi
 lustritekster
 kommunikation
 elancearbejde
 ntos artikler

weblogs youtube viral i
 flash mobs reklame mail
 nyheder pressemødelel
 ord nyhedsopdatering k
 web pre
 kriseko
 webrekl
 journal
 storyte
 presses
 omtale
 industr
 vejledn
 erhverv
 vervsn
 freelan
 pressef
 artikler logo design v
 plakater brochurer hjer
 mailreklamer Google Goo
 AdWords Google seo omt

**Bedre og mere
 omtale af
 din virksomhed**

chib pressebureau

klik www.chib.dk
 ring: 31 65 01 89

Beplantning – Træpleje – Beskæring
 – Fældning – Hegn – Rådgivning
 – Pleje og vedligeholdelse

**Anders Matthiessen
 Anlægsgartnerfirma**

Skudehavnsvej 17 A
 2100 København Ø
 Tlf. 35 26 70 38

Wildersgade 51
 1408 København K

Tlf. 3295 9403 Fax. 3295 9409
 Mobil 2120 9404
 E-mail: elmebech@elmabech.dk

Henning Bech Frederiksen
 Rådgivende Civiløkonom, HD

Billige lån til
 bæredygtige formål

Kontakt Folkesparekassen
 eller JAK Andelskasse
 Østervrå, for at høre
 nærmere om
 ØKOlån.

Reception

Efter mere end 42 begivenhedsrige år i både
 Funder Fælleskasse og Folkesparekassen har
 Lis Poulsen valgt at gå på pension.

I den anledning vil det glæde os at se nuværen-
 de såvel som tidligere kunder, kolleger, familie
 og øvrige venner af huset til reception

fredag den 11. november
kl. 12.00 til 15.00

i Folkesparekassens lokaler på Herningvej 37,
 8600 Silkeborg.

Kom og vær med til at give Lis en god dag.

folkesparekassen.dk

Herningvej 37
 8600 Silkeborg
 ☎ 86 81 16 11

ØKOlån 4,5 %

Mangler du finansiering til et projekt, der gavner miljøet?

Det kan for eksempel være opførelse af solcelleanlæg, lavenergivinduer, masseovn eller vandrensningsanlæg.

Læs mere om ØKOlån på folkesparekassen.dk/økolån

Vi har også
Grønt energilån,
Grønt boliglån og
Grøn byggekredit

Læs mere om grønne lån og
se aktuelle rentesatser på
folkesparekassen.dk

Beregningseksempel ØKOlån: Lånebeløb kr. 250.000. Løbetid: 7 år. Debitorrente: 4,58% p.a. Årlige omkostninger i % før skat (ÅOP): 6,10% p.a.
Beregningsgrundlag for ÅOP: Annuitetslån, kvartårlig rentetilskrivning, variabel rente. **Sikkerhed:** Ejerpantebrev kr. 250.000. **Omkostninger til etablering:** kr. 12.410. **Samlet beløb, der skal betales:** kr. 306.219. Tilbydes efter almindelig kreditvurdering. Tilbuddet er gældende indtil videre og Folkesparekassen kan ved ændring i markedet når som helst ændre eller stoppe tilbuddet. Lånet kan ikke anvendes til indfrielse/nedbringelse af eksisterende lån i Folkesparekassen. Din NemKonto skal være registreret hos os.

folkesparekassen.dk

Aarhus ☎ 86 13 51 00
Odense ☎ 66 11 22 31
Silkeborg ☎ 86 81 16 11

 /folkesparekassen
 info@folkesparekassen.dk

 **FOLKE
SPAREKASSEN**

JAK pengeinstitutter

Folkesparekassen, Silkeborg

Herningvej 37,
8600 Silkeborg
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Tlf.: 86 81 16 11/Fax: 86 81 13 75
Åbningstid:
mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen, Odense

Dalumvej 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 66 11 22 31/Fax: 65 91 62 31
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen Aarhus

Frederiks Alle 43, 8000 Aarhus
Tlf. 86 13 51 00/ Fax 86 18 03 08
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

JAK Andelskassen Østervraa

Vrængmosevej 1, 9750 Østervraa
Tlf.: 98 95 20 88 / Fax: 98 95 20 31
www.jak-oestervraa.dk
E-mail: jakjak@mail.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 9.00 – 12.00
Torsdag kl. 13.30 – 16.00
Telefonisk henvendelse alle hverdage mellem
9.00 – 12.00

JAK Fonden

En fond der virker for JAKs tanker

- Rentefrie lån
- Fremme af humanitet, tolerance og næstekærlighed i teori og praksis

Donationer til fonden kan ske på mange måder. Bl.a. andels/garantibeviser der vil kunne udnyttes til at yde lavtforrentede lån til unge mennesker under uddannelse

www.jakdanmark.dk JAK på nettet

På "www.jakdanmark.dk" kan du få oplysninger om JAK DANMARK og JAKs lokale aktivitetsgrupper samt om JAK pengeinstitutterne. På Facebook kan du "synes om" JAK DANMARK - og her få de nyeste opdateringer om aktuelle begivenheder!

JAK DANMARK er talerøret over for offentligheden om bevægelsens langsigtede mål: Gennemførelse af det danske folks økonomiske frigørelse ved oprettelse af en rentefri samfundsbank. JAK DANMARK udgiver JAK bladet, der stiller tidens økonomiske problemer under debat og anviser nye veje og midler til at løse problemerne. De lokale aktivitetsgrupper i JAK varetager på det lokale plan oplysningsarbejdet om JAKs ideer om det rentefri samfund og støtter det til enhver tid værende praktiske arbejde. JAK pengeinstitutterne arbejder som et alternativt tilbud inden for den danske lovgivnings rammer på baggrund af JAKs ideer om et rentefrit økonomisk system. JAK pengeinstitutternes væsentlig-

ste kendetegn er, at de er til for brugerne. Kernen i deres virke er en »rentefri afdeling«, hvor rentefri indlån giver mulighed for lavtforrentede udlån.

JAK kan ikke løse denne store opgave alene.

Vi indbyder derfor til en dialog med andre bevægelser, foreninger og organisationer – ligesom JAK opfordrer ethvert menneske til at overveje, om der er brug for tanker om økonomisk og menneskelig frigørelse.

JAK viser en vej og indbyder til samarbejde herom.

Medlemskab af JAK Danmark. Abonnement på JAK bladet

JAK Danmark – for menneskelig
og økonomisk frigørelse – ikke ved vold
– ikke ved kunstgreb – men ved jævn
sund fornuft.

Undertegnede ønsker at tegne medlemskab af
JAK Danmark og/eller abonnement på JAK bladet:

Sæt kryds ved det ønskede

- ☐ kr 400,00 for medlemskab af JAK Danmark, incl. JAK. bladet
- ☐ kr 225,00 for medlemskab af JAK Danmark, excl. JAK bladet
- ☐ kr 225,00 for pensionister, incl. JAK bladet
- ☐ kr 225,00 for studerende, incl. JAK bladet
- ☐ kr 200,00 for abonnement på JAK bladet uden medlemskab

Navn

Adresse

Postnr. og by

Dato

